

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-412047-III/02/JG

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa,6. marca 2009r.

Pan
Waldemar Pawlak
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Gospodarki

szanowny Panie Premierze

Pragnę przedstawić Panu Premierowi problem związany z realizacją przepisów ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Dz.U. Nr 147, poz. 1031).

Z korespondencji napływającej do Rzecznika Praw Obywatelskich wynika, że trudności ze stosowaniem (realizacją) przepisów powołanej ustawy mają nie tylko organy rentowe, ale również sami zainteresowani, a także sądy powszechne orzekające w sprawach o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego.

Większość spraw spornych z tego zakresu toczy się przed sądami powszechnymi apelacji katowickiej. Z wyjaśnień przekazanych Rzecznikowi przez Przewodniczącego III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego w Katowicach wynika, że w sprawach o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla tylko do września ub. roku wpłynęło ogółem 3.513 spraw ubezpieczeniowych, w tym 1978 spraw zawierających bądź jako główny przedmiot sprawy, bądź jako przedmiot poboczny przedmiotowe żądanie. Wpływ ten stale się powiększa. Sprawy te z uwagi na niejednoznaczny stan prawny oraz ze względu na skomplikowane stany faktyczne rodzą liczne problemy w trakcie ich rozstrzygnięcia przez sądy.

Problem deputatów węglowych wywodzi się ze stosunków pracy i umów ponadzakładowych, a rzeczą sądu w tej sytuacji jest ustalenie, czy dany pracodawca wywiązał się skutecznie z tych umów, bądź odstąpił od ich realizacji zgodnie z prawem. Szczególną trudność sprawia sądom „śledzenie losów” byłych pracodawców ubezpieczonych, zmieniających swój status w wyniku licznych przekształceń w górnictwie. Wszystko to w istotny sposób wpływa na czas trwania postępowań sądowych.

Dla zobrazowania problemu przedstawiono Rzecznikowi przykładowo dwa orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z sierpnia 2008 r., w których Sądy na kilkudziesięciu stronach uzasadnienia przeprowadziły szczegółową analizę zmieniającej się sytuacji prawnej pracodawcy, zmian przepisów prawa w zakresie uprawnień do przedmiotowego ekwiwalentu. W rezultacie, w obu wyrokach Sądy przyznały skarżącym prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za rok 2002. Podkreślenia wymaga, że orzeczenia te nie mogą być traktowane jako prejudycjalne, a to z uwagi na fakt, że dotyczą konkretnych byłych pracodawców osób ubezpieczonych. Istota sprawy dotyczy badania przepisów zakładowych pod kątem ustalenia, czy dany pracodawcy jest związany konkretnymi przepisami uprawniającymi, lub nie przewidującymi prawa do bezpłatnego węgla.

Działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie możliwych zmian ustawy z dnia 6 lipca 2007 r., uwzględniających uwagi zebrane z dotychczasowej realizacji ustawy, wnioski z analizy orzecznictwa sądowego w tych sprawach oraz fakt, iż zgodnie z art. 1 przedmiotowej ustawy realizacja uprawnień do ekwiwalentu przysługującego osobom upawnionym z przedsiębiorstw robót górniczych obejmuje okres do dnia 31 grudnia 2015 r.

Z przeze mnie

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich